

Роки, роки – вокзали і причали.
Летить наш час крізь віру і крізь зло.
І щастя нам не вимолить сльозами...
І щоб грядущі потім не сказали,
Що просто нас на світі не було!

(Андрій Демиденко)

У народного артиста України, доктора мистецтвознавства, члена-кореспондента Національної академії мистецтв України, професора Володимира Рожка є чим похвалити, є що показати, є що покласти на музичний олтар України.

Тож з роси і води Вам, Володимире Івановичу! І літ – за безобрій!

Останньою крапкою в цих начерках до портрета, дорогі читачі, я ставлю великі й зболені слова-карби нашого шановного митця й науковця Володимира Рожка на останньому з'їзді Національної всеукраїнської музичної спілки, які зірвали залу: «Культура, як і мова, – духовний хребет нації. Руйнується культура – руйнується народ...».

МЕЛЬНИЧЕНКО В. Ю.

70 – ЦЕ ЩЕ ТАКИ НЕ ВІК!

На початку нового століття й тисячоліття, у 2002–2004 роках, Володимир Рожок, здавалося, несподівано виявив себе в абсолютно новій іпостасі – дипломата. Насправді це відповідальне й складне випробування його особистості було підготовлено всім попереднім творчим життям, і Володимир Іванович витримав його блискуче, з честю в Посольстві України в Російській Федерації.

Якраз на початку 2001 року мені випало стати генеральним директором Культурного центру України в Москві. Сама ідея створення Центру була геніальною, а швидка реставрація і викуп будинку для нього на Арбаті, 9 – видатною справою молодого незалежного держави Україна. Але постало завдання створити концепцію роботи принципово нової державної установи і розгортання пропаганди в Росії української мови, культури, духовності.

Радник із питань культури, освіти і науки Володимир Рожок підтримав ідею орієнтації Культурного центру на високе мистецтво, на видатні зразки української літератури, поезії, живопису, драматургії, сучасної, народної, класичної музики, на проведення роботи за крупними проектами, назви яких говорять самі за себе: «Григорій Сковорода», «Тарас Шевченко», «Микола Гоголь», «Михайло Грушевський», «Леся Українка». Були започатковані масштабні проекти «Україна – європейська держава», «Діаспора», «Україна театральна», «Українське кіно», «Музична Україна» та ін. За підтримки Володимира Рожка у Статуті Центру було вперше обумовлено здійснення наукової діяльності в галузі історії, культури і мистецтв України, що надало можливість видати близько 20 монографій, фактично створивши на громадських засадах Інститут українознавства.

Загалом Володимир Рожок твердо стояв на тому, що вся робота серед українців у Москві і Росії має здійснюватися на серйозному науково-теоретичному рівні, що дасть змогу перетворити формулу «світове українство» з політичного гасла на вагомий і незаперечний чинник національного буття і майбуття. На жаль, влада час-

то-густо надавала перевагу метушливим і безплідним галасунам, показушним урапатріотам, які звикли «працювати українцями» в Москві так само, як Паніковський колись у Києві «працював сліпим». Я б і не згадав про них, якби у протистоянні цим бездіяльним балакунам Володимир Іванович не виявив крицевий характер і твердо витримав курс на реальну роботу, а не лише на балачки про неї. Його рішуче підтримали московські українці, які згуртувалися навколо Посольства і Центру для нелегкої творчої роботи. На підтвердження хочу процитувати кілька рядків з їхнього листа на підтримку Культурного центру (2003):

«Останнім часом Центр значно активізував свою роботу, зміцнив зв'язки з Посольством України в Російській Федерації у спільній роботі на імідж держави <...> Щодо радника з питань культури та освіти Посольства України в РФ, заслуженого діяча мистецтв України, доктора мистецтвознавства В. І. Рожка, то він постійно відвідує Культурний центр, активно співпрацює з усіма його структурними підрозділами, бере безпосередню участь у заходах Культурного центру, постійно опікується проблемами українських громадських організацій в Росії»¹.

У період роботи Володимира Рожка в Посольстві України в Російській Федерації ми організували десятки художніх виставок, зокрема Миколи Глуценка, Олександра Лопухова, Валерія Франчука, Людмили Жоголь, Віктора Ковтуна, Лариси Кадочникової та ін. Серед тих, хто представляв мистецтво України в Культурному центрі, були народні артисти України Валерій Буймистер, Микола Гнатюк, Лідія Забіяста, Іван Карабиць, Богодар Которович, Ніна Матвієнко, Євгенія Мірошніченко, Раїса Недашківська, Мирослав Скорик, Богдан Ступка, Євген Станкович, Марія Стеф'юк, Людмила Юрченко та багато інших.

Ми обидва раділи з того, як щиро й захоплено вітали в Москві виступи українських майстрів і пишалися ними. Тим більше, що Володимир Іванович знав їх особисто. Це так важливо, щоб у Посольстві України в будь-якій країні працював саме дипломат-мистецтвознавець, а в Москві, де тоді потужно розгорнув роботу Культурний центр України, Володимир Рожок був, як риба у воді. Пам'ятаю, як у серпні 2001 року в Культурному центрі відбувся концерт, присвячений 10-й річниці незалежності України, у якому взяла участь молода солістка Національної опери України, лауреат міжнародних конкурсів Анжеліна Швачка. Володимир Іванович привернув мою увагу до завожливого мецо-сопрано цієї напрочуд талановитої співачки, і я згадав про це, коли через п'ятнадцять років у Комітеті з Національної премії України імені Тараса Шевченка голосував за неї як лауреата цієї найвищої мистецької нагороди. До речі, і Володимир Рожок був 2016 року номінантом Шевченківської премії з книгою «Стефан Турчак». А це багато важить! Звернення Володимира Рожка до неповторно величної постаті Стефана Турчака, який, за словами Бориса Олійника з переднього слова до книги, «ніби пролетів у духовних небесах України»², свідчить про високе розуміння автором нинішньої затребуваності таких особистостей: «Пролетів, але не як метеор, а як віща комета, що неодмінно повернеться, даруючи щастя нового відкриття»³.

¹ Лист українців Росії про підтримку культурного центру України в Москві. 2002 р. – Архів В. Ю. Мельниченка.

² Олійник Б. Гордість української культури / Борис Олійник // Стефан Турчак / Володимир Рожок ; передне сл. Б. Олійника. – К. : Либідь, 2013. – С. 9.

³ Там само.

Володимир Іванович бував у нас на багатьох творчих заходах. Скажімо, у вересні 2002 року ми відкривали виставку живопису народної художниці України, Героя України, академіка, лауреата Національної премії України Тетяни Яблонської, а в грудні артисти Національного академічного театру імені І. Я. Франка приїхали до нас із виставою «Буквар миру» за творами Григорія Сковороди з використанням його музики. На початку 2003 року відбулося чергове засідання «Клубу любителів українського кіно», присвячене пам'яті видатного кінорежисера Ігоря Савченка, а в травні з нагоди відзначення 70-х роковин голодомору 1933 року в Україні в Культурному центрі пройшли історичні читання на тему: «Голодомор в Україні очима істориків і мовою документів». Я навмисне назвав різні за змістом і жанром зустрічі, щоб наголосити повсякчасну готовність Володимира Рожка брати участь у серйозній розмові на різноманітні теми культури і науки. Не забуваймо, що радник Посольства України щоразу представляв перед вибагливою публікою не лише самого себе, а й свою велику державу. Здавалося, він легко здобував інформацію на очах присутніх зі своєї інтелектуально-духовної комори, щедро наповненої вже заздалегідь. Але водночас Володимир Іванович не втомлювався вчитися, збагачувати себе у спілкуванні з духовною елітою обох країн. Прекрасна риса справжньої особистості!

Роздумуючи про радника Посольства України в Російській Федерації з питань культури, освіти та науки Володимира Рожка, згадав я максимум з Книги приповістей Соломонових про те, що «мудрий сильніший від сильного, а людина розумна – від повносилого», а тому «спасіння – в численності радників»¹. А такий радник, як Володимир Іванович, кількох вартий!

Одним словом, коли Володимир Рожок, набравшись дорогоцінного досвіду дипломатичної роботи, повернувся 2004 року в рідну Академію, стало зовсім ясно, що він давно переріс посаду її проректора, на якій працював з 1996 року. Тож у березні 2004-го його було обрано ректором Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

На новій посаді Володимир Рожок не втрачає зв'язків із Культурним центром України в Москві. Більше того, у ньому було започатковано новий проект «Ректор представляє Національну музичну академію України імені П. І. Чайковського», який мав особливий успіх 2013 року – до сторіччя Академії.

За півроку до ювілею Володимира Івановича мені самому вже довелося відзначити 70-річчя. Тоді знайомий Володимир Рожку великий українець, видатний шевченкознавець і гоголезнавець із Москви Юрій Барабаш, який у поважніших літах звернувся до мене зі статтею під оптимістичною назвою «70 – це ще не вік». А у мене був і час, щоб у цьому переконатися. То чому б і не повторити з радістю мудру думку, перевірену надійними людьми. Передаю її Вам, Володимире Івановичу, по естафеті. Справді, Ви й уособлюєте історичну правоту цієї щасливої сентенції – 70 це ще таки не вік! І хай усе добре та щасливе, творче та сонячне буде у Вас попереду!

---

¹ Біблія, або Книги Святого письма Старого і Нового заповіту. Із мови давньоєврейської й грецької на українську дослівно наново перекладена / пер. І. І. Огієнка ; Ювіл. вид. 1903–2003. – К. : Українське Біблійне товариство, 2002.